

#Ghosted

Pavla Bastlová

Pavla Bastlová ve své teoretické reflexi diplomové práce píše, že: ...zkoumá koncept hauntologie, tedy návratu minulosti jako „duchů“ bez původního kontextu, kterou Mark Fisher popisuje také jako „vzpomínku na budoucnost, která nikdy nepřišla“.

Domnívám se, že pro percepci autorčina díla je důležité upřesnit tento pojem a vztáhnout jej k současné kulturní, zejména pak hudební, produkci.

Hauntologie je termín, který původně pochází z knihy Jacquese Derridy „Spectres de Marx“ (Přízraky Marxe, 1993), v níž francouzský filosof analyzuje „strašidlo marxismu“ po pádu železné opony a navazujících politických a sociálních změnách ve světě. Termín je rovněž zajímavý svou jazykovou podobou, protože ve francouzštině se „h“ na počátku slov nečte, je neznělé. Francouz by tedy slovo hauntologie četl jako „ontologie“, neboli jako „nauku o bytí“.

Samotný termín je pak nejvíce spojený s prací Marka Fishera a jeho knihou „Ghosts of my Life“ z roku 2014, ve které detailně rozebírá hauntologii v estetice a píše o „rušení budoucnosti“. Potíž vymanit se z minulosti, jejích vzorců a podob v kolektivním kulturním povědomí je podle něj příčinou nemožnosti přirozeného vývoje. „Problémem už není naše touha vrátit se do minulosti, ale nemožnost z ní uniknout,“ píše Fisher v *Ghosts of My Life*

Tamtéž pokračuje: „Co straší v digitálních slepých uličkách jednadvacátého století, není tolik minulost, jako spíš všechny ztracené budoucnosti, které nás dvacáté století naučilo očekávat... Širší a znepokojivější je, že zmizení budoucnosti znamenalo zhoršení celého způsobu společenské představivosti: schopnosti si představit svět radikálně odlišný od toho, v jakém momentálně žijeme. Znamenalo to přijetí situace, ve které by kultura pokračovala, aniž by se skutečně měnila, a kde by politika byla redukována na správu již zavedeného (kapitalistického) systému. Jinými slovy, byli jsme v „konci historie“, jak popsal Francis Fukuyama. Fukuyamova teze byla druhou stranou teze Fredrica Jamesona, že postmodernismus – charakterizovaný neschopností najít formy odpovídající současnosti, natož aby předvídal zcela nové budoucnosti – byl „kulturní logikou pozdního kapitalismu.“ (Mark Fisher, „What is Hauntology“ in *Film Quarterly*, 2012)

Fisher ve své práci dále rozvíjí koncept hauntologie v estetice a kulturní produkci. Populárním se následně stal zejména v hudbě a ve vizuálním umění.

Na základě těchto teoretických východisek můžeme nahlížet i diplomovou práci Pavly Bastlové #Ghosted. Autorka, známá rovněž jako zpěvačka a producentka pod pseudonymem Tokyo Drift, vytvořila prostorovou instalaci vizuálem odkazujícím k novogotickému tvarosloví. Záměrná teatralita prostředí tvoří scénu pro poslech hudebních tracků, prohlížení přezvětšovaných grafik natištěných na rudých závěsech a kontemplaci v polo/prázdném prostoru. Místo je plné odkazů na formy a obsahy uměleckých a slohových žánrů minulého a předminulého století, ve svém celku je však zcela současné. Zde platí i po dvanácti letech Fisherova teze, že můžeme překonat minulost tím, že s ní kreativně pracujeme.

Diplomovou práci považuji za kvalitní a dobře zvládnutou, doporučuji ji k obhajobě a hodnotím známkou 1 - výborně.

V Praze, 5. 6. 2026

doc. MgA. Tomáš Svoboda, Ph.D.

